

Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Historii dla uczniów szkół podstawowych
województwa kujawsko-pomorskiego

Etap wojewódzki – data: 4. 03. 2021 r.

ZADANIE I (0 – 5 p.) Wybierz pierwsze chronologicznie wydarzenie.

I. Reformacja

- A. pokój nantejski
- B. wystąpienie Marcina Lutra**
- C. pokój w Augsburgu

II. Wiek XVIII

- A. Uchwalenie Konstytucji USA
- B. Ogłoszenie Deklaracji Niepodległości**
- C. Wybór Jerzego Waszyngtona na prezydenta USA

III. Epoka napoleońska

- A. bitwa pod Lipskiem
- B. bitwa pod Austerlitz**
- C. bitwa pod Borodino

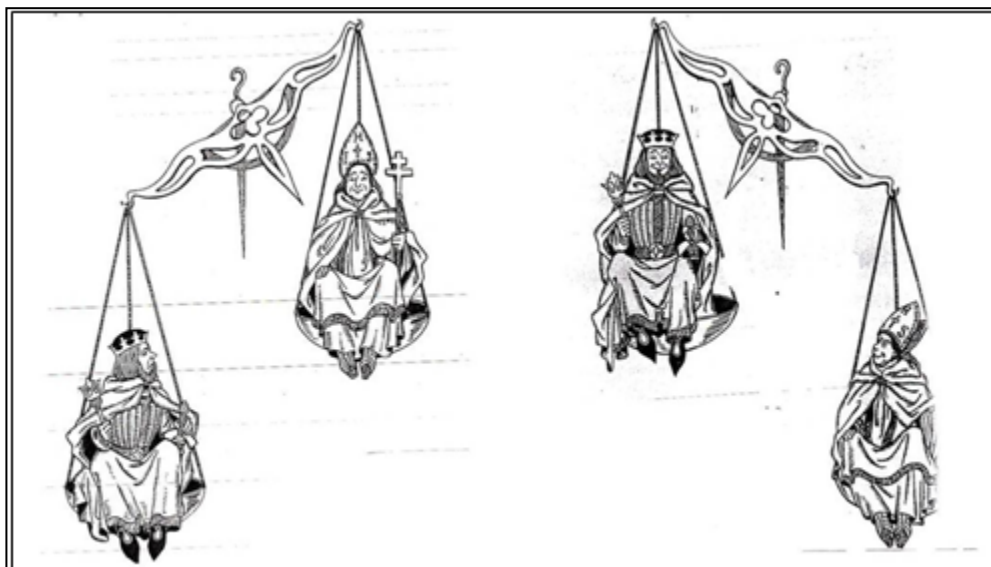
IV. I wojna światowa

- A. bitwa pod Gorlicami
- B. bitwa pod Tannenbergiem**
- C. bitwa nad Sommą

V. II wojna światowa

- A. bitwa pod Midway
- B. bitwa pod Kurskiem
- C. agresja na Pearl Harbor**

ZADANIE II (0 – 6 p.) Porównaj różne typy źródeł: karykaturę i dwa źródła aktowe oraz wybierz prawidłowe odpowiedzi na pytania.

Źródło 1

1. Kościół rzymski przez samego Boga został założony.
 2. Tylko sam biskup rzymski może być prawnie nazwany biskupem powszechnym.(...)
 8. Tylko on sam może używać insygniów cesarskich.
 9. Tylko papieża stopy całować mają wszyscy książęta. (...)
 12. Jemu wolno władcami rozporządzać (a więc i cesarzy z tronu składać) (...)
 22. Kościół rzymski nigdy nie pobił i po wsze czasy, wedle świadectwa Pisma Świętego w błąd nie popadnie. (...)
- Cyt. za: J. Żuławiński, Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 6, Warszawa 1959, s.17-18.

Źródło 2

Ja Kalikst, sługa sług Bożych, tobie umiłowanemu Synowi Henrykowi z Bożej łaski cesarzowi rzymskiemu Augustowi, zezwalam, aby wybory biskupów i opatów królestwa niemieckiego, którzy podlegają królestwu, dokonywały się w Twojej obecności, bez symonii i bez jakiegokolwiek gwałtu, w ten sposób, abyś w razie wynikłej między stronami niezgody, za radą lub wyrokiem metropolity i biskupów z tejże prowincji, rozsądniejszej stronie udzielił swej zgody i pomocy.

Cyt. za: J. Żuławiński, Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 6, Warszawa 1959, s.21 -22.

Pytanie	Odpowiedzi
1. Jakiego problemu politycznego średniowiecznej Europy dotyczy poniższy rysunek?	A. wojen husyckich, B. sporu o inwestyturę, C. wojny stuletniej, D. rekonkwisty.
2. Z jakiego dokumentu pochodzi cytat w źródle 1?	A. Dictatus papae, B. Ustawa sukcesyjna B. Krzywoustego, C. Wielka Karta Swobód, D. konkordat wormacki.
3. W którym roku wydano dokument 2?	A. 1555, B. 1415, C. 1122, D. 1076.

4.Cezaropapizm występował m.in. w Bizancjum i oznaczał zwierzchność władzy świeckiej nad duchowną?	A. prawda B. fałsz
5.Symbolem średniowiecznego konfliktu zawartego w tych źródłach jest tiara – symbol władzy króla i korona – symbol władzy papieża?	A. prawda B. fałsz
6. Który cesarz uczestniczył w sporze z papieżem Grzegorzem VII ?	A. Henryk II, B. Otton III, C. Henryk IV, D. Fryderyk I

ZADANIE III (0 – 7 p.) Oceń czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe.

Nagi Tales z Miletu wybiegł z wanny z okrzykiem „eureka” po odkryciu prawa wyporu.	fałsz
Henryk IV Burbon przeszedł na katolicyzm i powiedział „Paryż wart jest mszy”.	prawda
Kartezjusz jest autorem powiedzonka „Cogito ergo sum”, „Myślę więc jestem”.	prawda
Ludwik XV stwierdził „Państwo to ja”.	fałsz
Ulryk von Jungingen powiedział „Mieczów ci u nas dostatek, ale i te przyjmuję, jako wróżbę zwycięstwa”.	fałsz
Winston Churchill uważał, że: „Demokracja to zły system rządów, ale lepszego nikt nie wymyślił”.	prawda
Louis Armstrong, który jako pierwszy człowiek stanął na Księżycu, wypowiedział zdanie: „To jest mały krok dla człowieka, ale wielki skok dla ludzkości”.	fałsz

ZADANIE IV (0 – 4 p.) Do każdej z zaprezentowanych karykatur dobierz tytuł. Pamiętaj jednak, że nie wszystkie podpowiedzi pasują.

*Kocioł bałkański * Kulturkampf * wojna secesyjna * zjednoczenie Włoch * * traktat Ribbentrop – Mołotow * zimna wojna *			
1		2	
3		4	

1	2	3	4
Kulturkampf	Zjednoczenie Włoch	Traktat Mołotow	Wojna secesyjna
		Ribbentrop-	

ZADANIE V (0 – 6 p.) Do każdego z poniższych zdań przygotowano po cztery odpowiedzi. Tylko jedna jest prawdziwa. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

- Na czele Rosji, po wojnie krymskiej, w latach 1855 - 1881 stał:
 - Piotr I,
 - Aleksander I,
 - Mikołaj II
 - Aleksander II.**
- Zjednoczenie Niemiec „krwią i żelazem” przeprowadził:
 - Erich Ludendorff,
 - Otto von Bismarck,**

- C. Helmut von Moltke,
- D. Fryderyk Ebert.

3. Pierwszym królem Włoch po zjednoczeniu Italii w połowie XIX wieku był:

- A. Karol Albert,
- B. Camil Cavour,
- C. **Wiktor Emanuel II,**
- D. Giuseppe Garibaldi.

4. Wojnę secesyjną sprowokował wybór na prezydenta:

- A. Benjamina Franklina,
- B. Jerzego Waszyngtona,
- C. Jeffersona Daviesa,
- D. **Abrahama Lincolna.**

5. W historii Anglii od 1877 r., cesarzową Indii była:

- A. Elżbieta I Tudor,
- B. **Wiktoria Hanowerska,**
- C. Anna Boleyn,
- D. Katarzyna Aragońska.

6. Sojusz między Niemcami, Austro – Węgrami i Włochami z 1882 r. to:

- A. Trójporozumienie,
- B. **Trójpzymierze,**
- C. Święte Przymierze.
- D. Święta Liga,

ZADANIE VI (0 – 4 p.) Do każdego ze strojów dopasuj wiek, w którym noszono prezentowane szaty. Pamiętaj, że nie wszystkie podpowiedzi pasują.

***XVII wiek * XVI wiek * XIV * wiek XIX wiek * XX wiek ***

A	B	C	D
---	---	---	---

XVII	XIV	XIX	XVI
-------------	------------	------------	------------

ZADANIE VII (0 - 6 p.) Do każdej definicji dobierz właściwe określenie. Pamiętaj, że nie wszystkie podpowiedzi są prawdziwe.

* gilotyna * mecenat * mauzoleum * akademia * świętopietrze * liceum *jakobini

- Określenie okazałego pomnika grobowego jakiegoś bohatera, pochodzące od grobowca wystawionego przez żonę króla Karii – Artemizję, swojemu mężowi, uważane za jeden z cudów świata starożytnego.
- Nazwa pochodząca od ateńskiego gaju poświęconego jednemu z bogów greckich, w którym nauczał filozof Platon.
- Pojęcie oznaczające opiekę nad sztuką i kulturą, wywodzące się od zaufanego przyjaciela cesarza Oktawiana Augusta, który chętnie gromadził w swoim domu poetów, artystów i uczonych, wspierał ich twórczość, przez co przyczynił się do rozwoju sztuki rzymskiej.
- W średniowieczu danina składana na rzecz Stolicy Apostolskiej przez kraje uznające jej zwierzchnictwo, nazwa pochodzi od określenia „denar św. Piotra”.
- Przyrząd do ścinania głów mający skrócić cierpienia skazańcom podczas egzekucji, był stosowany w czasach rewolucji francuskiej, swoją nazwę wziął od nazwiska profesora anatomii i lekarza.
- Członkowie paryskiego klubu politycznego, który działał w okresie rewolucji francuskiej. Nazwa klubu pochodzi od nazwy klasztoru, w którym się spotykali. Dyktatura członków klubu została obalona 27 lipca 1794 roku.

a	b	c	d	e	f
mauzoleum	akademia	mecenat	świętopietrze	gilotyna	jakobini

ZADANIE VIII (0 – 7 p.) Na podstawie analizy i porównania dwóch map udziel odpowiedzi na pytania stosując słowa „tak” lub „nie”.

PYTANIE	TAK / NIE
Czy mapa 1 przedstawia Europę po I wojnie światowej?	Nie
Czy mapa 2 przedstawia Europę przed I wojną światową?	Nie
Czy Gdańsk po I wojnie należał do Polski?	Nie
Czy Albania istniała przed I wojną światową?	Tak
Czy do państw centralnych należały: Niemcy, Austro – Węgry, Bułgaria i Turcja?	Tak
Czy po rozpadzie Austro – Węgier powstały 3 państwa ?	Nie
Czy przed I wojną światową Alzacja i Lotaryngia należały do Niemiec?	Tak

Mapa 1

Mapa 2

ZADANIE IX (0 – 6 p.) Wskaż w każdym z podanych przykładów to wydarzenie, które było przyczyną pozostałych.

A.

- a. Wybór Henryka II na Świętego Cesarza Rzymskiego Narodu Niemieckiego.
- b. **Śmierć Ottona III.**
- c. Zajęcie Mińska i Łużyc.
- d. Pokój w Budziszynie.

B.

- a. Bitwa pod Płowcami.
- b. **Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków.**
- c. Pokój w Kaliszu.
- d. Sąd w Warszawie.

C.

- a. Bitwa pod Kłuszynem.
- b. Traktat w Polanowie.
- c. **Dymitriady.**
- d. Rozejm w Dywilinie.

D.

- a. Traktat w Sztumskiej Wsi.
- b. Bitwa pod Kircholmem .
- c. Rozejm w Altmarku.
- d. **Zajęcie Estonii przez Zygmunta III Wazę.**

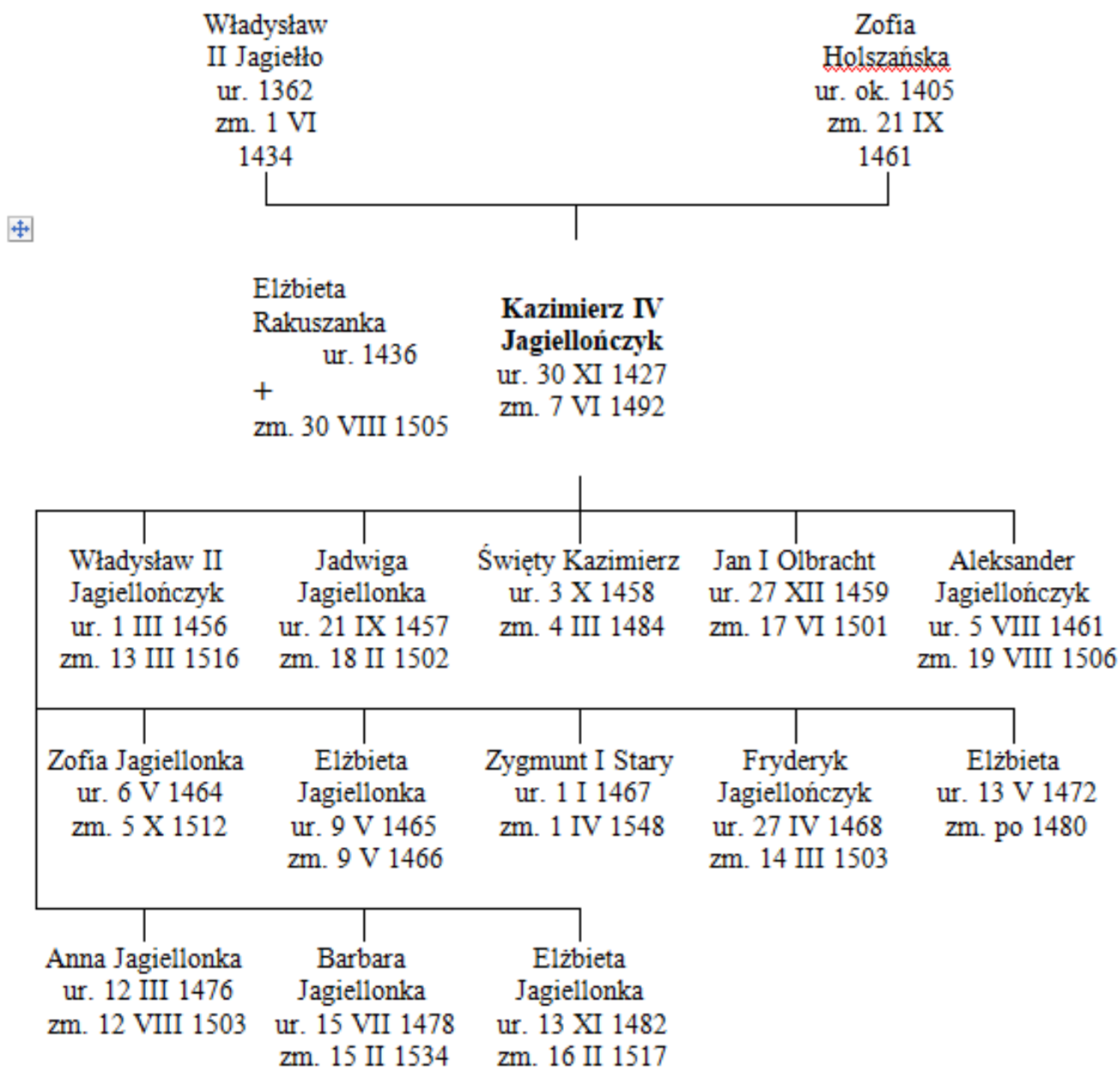
E.

- a. Sejm grodzieński.
- b. Konfederacja targowicka.
- c. **Konstytucja 3 Maja.**
- d. Bitwa pod Zieleńcami.

F.

- a. Odwilż posewastopolska.
- b. **Wojna Krymska.**
- c. Rusyfikacja.
- d. Dyktatura Romualda Traugutta.

ZADANIE X (0 – 9 p.) Przeanalizuj fragment drzewa genealogicznego Jagiellonów, odpowiedz na pytania stosując także wiedzę pozaźródłową.

(Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Drzewo_genealogiczne_Jagiellon%C3%B3w)

PYTANIE	TAK/ NIE
Czy Zofia Holszańska była jedyną żoną Władysława Jagiełły?	Nie
Czy Elżbietę Rakuszanę nazywano matką królów?	Tak
Czy Kazimierz Jagiellończyk miał dziesięcioro dzieci?	Nie
Czy czterech synów Kazimierza Jagiellończyka było królami?	Tak
Czy Władysław Jagiellończyk był królem Czech i Węgier?	Tak
Czy starszym bratem Kazimierza Jagiellończyka był Władysław Warneńczyk?	Tak
Czy Zofia Holszańska była młodszą od Władysława Jagiełły o 43 lata?	Tak
Czy Elżbieta Rakuszanka przeżyła męża o 13 lat?	Tak

1. Warszawa po 1795 r. znajdowała się w zaborze (austriackim/ **pruskim**)
2. Gdańsk i Toruń znalazły się w granicach Prus po (pierwszym/ **drugim**) rozbiórze.
3. Kraków po III rozbiórze znalazł się w granicach (**Austrii**/ Rosji)
4. Największy obszar kosztem państwa polskiego w okresie rozbiorów uzyskała (Austria/ **Rosja**)
5. Na ziemiach, które znalazły się pod kontrolą Rosji dominowała ludność pochodzenia (polskiego/ **rosyjskiego**)

(Źródło: http://www.academiepolonaise.org/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=66&Itemid=55&lang=pl)

ZADANIE XII (0 – 6 p.) Powstanie listopadowe. Do każdego z poniższych zdań przygotowano po cztery odpowiedzi. Tylko jedna jest prawdziwa. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

- Adam Mickiewicz należał do konspiracyjnej organizacji wileńskich studentów pod nazwą:
 - Panta Kojna,
 - Towarzystwo Patriotyczne,
 - Związek wolnych Polaków;
 - Filomaci, Filareci.**
- Przed powstaniem listopadowym **nie doszło** do:
 - powstania dekabrystów,
 - wojny krymskiej,**
 - rewolucji lipcowej we Francji,
 - postania narodowego Belgów przeciw Holendrom.

3. Dnia 25 stycznia 1831 r. przeprowadzono w sejmie :
 - A. **detronizację cara Mikołaja I,**
 - B. ogłoszenie powszechnej mobilizacji,
 - C. zniesienie pańszczyzny,
 - D. uwłaszczenie chłopów.
4. Po bitwie pod Grochowem z 25 lutego 1831 r. doszło do :
 - A. **odstąpienia przez Iwana Dybicza od szturm na Warszawę,**
 - B. sukcesu Rosjan i zajęcia Pragi,
 - C. szturm Rosjan na Wolę,
 - D. klęski Jana Skrzyneckiego.
5. System represji rosyjskich po powstaniu listopadowym nazywamy:
 - A. pożogą mikołajowską,
 - B. nocą apuchtinowską,
 - C. katastrofą dybiczową,
 - D. **nocą paskiewiczowską.**
6. Skutek **niebędący** następstwem powstania listopadowego:
 - A. likwidacja autonomii królestwa Polskiego,
 - B. budowa cytadeli warszawskiej,
 - C. Wielka Emigracja,
 - D. **uwłaszczenie chłopów.**

ZADANIE XIII (0 – 6 p.) Odnieś się do hipotez z książki Jerzego Łojka „Szanse powstania listopadowego” i porównaj je z zaprezentowanymi tezami. Dopasuj pogląd Jerzego Łojka do odpowiedniej tezy.

1. Chłopi od początku powstania grał na zwłokę i współpracował z Rosją.
2. Sześciu generałów podczas nocy listopadowej zostało zabitych przez podchorążych za lojalizm wobec Rosji.
3. Władze polskie chciały w zarodku stłumić powstanie.
4. Stosunek sił pomiędzy Królestwem Polskim a Rosją nie wpłynął na wynik powstania listopadowego.
5. Powstanie doprowadziło do utrwalenia w Rosji despotyzmu carskiego.
6. Arcyksiążę Konstanty, chociaż mógł, nie zdławił powstania od razu.

1	2	3	4	5	6
D	B	A	E	F	C

- A. Wszyscy (...) członkowie władz narodowych, w czasie powstania listopadowego, kierownicy polityki wewnętrznej i zagranicznej powstania, generałowie i większość wyższych oficerów byli gotowi do najbardziej drastycznych posunięć, by ruch ten w zarodku stłumić, byli zdecydowani na podjęcie zaciętych walk ulicznych z patriotycznym tłumem społeczeństwa (...) na szarżę kawaleryjskie przeciwko ludności cywilnej (...) byle tylko o świcie 30 listopada przywrócić sytuację z rana 29 listopada.

Cyt za: J. Łojek „Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s. 9

- B. Powstanie listopadowe zastało w służbie czynnej w wojsku polskim pięciu generałów broni, siedmiu generałów dywizji, dwudziestu trzech generałów brygady. Otóż z tej liczby dwóch generałów broni poległo wskutek swej wiernopoddańczej postawy w noc listopadową, 2 stawiło się natychmiast w Petersburgu, jeden pozostał w Warszawie nie brał jednak udziału w żadnych poważniejszych pracach czy działaniach powstańczych, a po kapitulacji Warszawy poddał się dobrowolnie Paskiewiczowi. Spośród generałów dywizji jeden stawił się natychmiast w Petersburgu, czterech pozostało zupełnie bezczynnych (...), a tylko dwóch wzięło udział w powstaniu. Czterech generałów brygady poległo w noc listopadową z rąk podchorążych, jeden walczył czynnie po

stronie rosyjskiej, zdymisjonowanych było dziewięciu, bezczynnych przez cały czas wojny dwóch, a tylko siedmiu wzięło udział w postaniu.

Cyt za: J. Łojek, Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s.11.

- C. Gdyby wielki książę zdecydował się rzucić przeciwko powstaniu wszelkie siły, którymi mógł dysponować, gdyby zdecydował się stłumić powstanie z całą bezwzględnością, której pozwalało po nim oczekiwać doświadczenie ostatniego piętnastolecia (...) – losy powstania i losy sprawy polskiej w XIX wieku wyglądałyby zupełnie odmiennie, niż można dziś wyczytać we wszystkich podręcznikach historii.

Cyt za: J. Łojek, Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s.11.

- D. We władzach znaleźli się wyłącznie przeciwnicy powstania i wojny z carem (...) Ten pogląd reprezentował bezgranicznie umiłowany przez lud w grudniu 1830 r. , generał J. Chłopicki, zgodnie z wola powszechną wypchnięty na stanowisko dyktatora powstania. Po bitwie grochowskiej ranny Chłopicki uchylił się od uczestnictwa w sprawach krajowych i spieszenie wyjechał do Krakowa gdzie mieszkał pod protekcją konsulów trzech państw rozbiorowych, mieszkał już potem spokojnie i bezpiecznie do końca życia.

Cyt za: J. Łojek, Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s. 20- 21.

- E. Stosunek sił, a raczej potencjałów ludzkich pomiędzy Królestwem Polskim a cesarstwem wynosił jak 1: 10. Polska liczyła w swoich granicach pokongresowych 4.200.000 mieszkańców , Rosja zaś około 45 milionów. Dysproporcji nie wyrównywał świetny stan finansów Królestwa i jego bardzo wysoki poziom ekonomiczny. (...) Najzupełniej mylne jest przekonanie, iż z dysproporcji potencjałów ludzkich wynika klęska. Wnioskowanie takie opiera się na analogii najzupełniej mylnej, na ahistorycznym przenoszeniu w I połowę XIX wieku wniosków i doświadczeń wieku XX.

Cyt za: J. Łojek, Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s.31

- F. Upadek powstania w Polsce pchnął Rosję na drogę rozwoju mikołajowskiego despotyzmu, w ślepą ulicę reakcji politycznej, społecznej i ideowej na dziesiątki lat, powstrzymany został w Rosji proces przekształcenia świadomości narodu i (...) nienawiści do postępu.

Cyt za: J. Łojek, Szanse powstania listopadowego, Warszawa 1986, s.13

ZADANIE XIV (0 – 7 p.) Uzupełnij poniższy tekst. Wskaż prawidłową odpowiedź.

Akcja AK o kryptonimie (**Burza/ Wachlarz**) to plan pokonania Niemców przed wkroczeniem Rosjan na Kresy Wschodnie II RP. Wybuch powstania przyspieszyła walka Armii Czerwonej z Niemcami na przedpolach Warszawy, a także zamach na Adolfa Hitlera dokonany przez Klause von Stauffenberga w..... (Wilczych Dołach/ **Wilczym Szańcu**). Powstanie warszawskie wybuchło 1 sierpnia ...(1943/**1944** roku) i trwało(**63/70**) dni. Komendantem głównym AK podczas powstania warszawskiego był(**Tadeusz Bór- Komorowski/** Leopold Okulicki – Niedźwiadek). Armią niemiecką walczącą z powstańcami kierował..... (**Erich von dem Bach Zelewski/** Helmut von Moltke). Kapitulację powstania podpisano 2 października 1944 r. w..... (Rembertowie/ **Ożarówie**).

ZADANIE XV (0 – 5 p.) Do definicji organizacji międzynarodowych, dopasuj datę przystąpienia naszego kraju do danej wspólnoty.

*1999 * 1949 * 2004 * 1919 * 1945 * 1955 *

1. Liga Narodów to organizacja utworzona po I wojnie światowej, która miała stać na straży bezpieczeństwa i bezkonfliktowej współpracy państw.
2. Organizacja Narodów Zjednoczonych obecnie zrzesza 197 krajów, które w Zgromadzeniu Ogólnym mają prawo do jednego głosu.
3. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, którą utworzono w 1949 r. , zawiera szczególnie ważny z punktu widzenia obronności artykuł 5, stanowiący, że każdy atak zbrojny z zewnątrz zwrócony przeciwko jednemu lub kilku państwom członkowskim traktowany będzie jako atak przeciwko wszystkim sygnatariuszom umowy.
4. Układ Warszawski to pakt wojskowy utworzony pod protekcją ZSRR istniejący do 1991 r. mający na celu obronę interesów wojskowych ZSRR i całego bloku komunistycznego w dobie zimnej wojny.
5. Unia Europejska to organizacja powstała w 1993 r. Obecnie zrzesza ona 27 państw, a jej celem jest integracja kontynentu europejskiego.

1	2	3	4	5
1919	1945	1999	1955	2004

ZADANIE XVI (0 – 4 p.) Dopasuj zdjęcia z historii Polski po 1945 r. do opisów wydarzeń.

1		2	
3		4	

Opis wydarzenia	Numer zdjęcia
Było to wydarzenie trwające od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r. Władzę sprawowała wówczas Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, która narzuciła narodowi godzinę milicyjną, internowała 10 tysięcy ludzi, doprowadziła do śmierci 9 górników z kopalni „Wujek”.	3
Było to gdańskie porozumienie z 31 sierpnia 1980 r., które zawierało 21 punktów np.: uwolnienie więźniów politycznych, zniesienie cenzury, utworzenie niezależnych od władz związków zawodowych, 2000 tysięcy podwyżki pensji dla każdego, wolne soboty itd.	1
Była to dyskusja, która odbyła się między 6 lutego a 5 kwietnia 1989 r. i doprowadziła do pokojowego porozumienia między władzami komunistycznymi reprezentowanymi przez członków PZPR a opozycją demokratyczną.	4
Była to tzw. „masówka” czyli wiec zwołany przez władze komunistyczne przeciwko studentom UW, którzy w 1968 r. zorganizowali strajk przeciwko cenzurze, w obronie spektaklu „Dziady” A. Mickiewicza w reżyserii K. Dejmka.	2

ZADANIE XVII – (0 – 7 pkt.) Postępowanie w stosunku do epidemii ospy i dżumy oraz szczepienia w XVIII i XIX wieku. Porównaj teksty i odnieś się do zdań stosując kryterium- prawda/ fałsz.

Źródło 1

Obawa o siebie, syna i naród skłoniła carycę Katarzynę II do zbadania nowej kontrowersyjnej metody szczepienia przeciwko ospie (...) Doktor Thomas Dimsdale 12 października 1768 r. zaszczepił Katarzynę w oba ramiona. (...) Za przykładem Katarzyny poszło 140 osób (...). W Petersburgu, Moskwie, Kazaniu, Irkucku (...) utworzono kliniki zajmujące się szczepieniami. Do roku 1780 zaszczepiono 20 tysięcy Rosjan.

Trzy lata po osobistej konfrontacji Katarzyny z ospą Rosja musiała się zmierzyć z jeszcze straszliwszą chorobą – dżumą. (...) Przerazeni mieszkańcy Moskwy odmawiali przestrzegania zakazu gromadzenia się na placach i w kościołach, gdzie w nadziei na ochronę całowano rzekomo cudowne ikony (...). Arcybiskup Moskwy Ambrozjusz postanowił przeciwdziałać infekcjom (...). Nakazał pod osłoną nocy usunąć ikonę przedstawiającą Dziewicę Warszawską z miejskiej bramy i ukryć (...) Decyzja podjęta w najlepszej wierze spowodowała zamieszki (...) Ambrozjusz schronił się w klasztornej celi, jednak tłum wywłócił go z niej. (...) Zamieszki stłumiło wojsko.

Cyt za: R.K. Massie, *Katarzyna Wielka. Portret kobiety*, Kraków 2012, s. 368–369, 370.

Źródło 2

Szczepionka przeciw ospie została opracowana już w 1796 r. przez angielskiego lekarza Edwarda Jennera, który zauważył, że dojarki zakażone krowianką – ospą krów, mało inwazyjną chorobą wymion – nie chorowały na ospę prawdziwą. Przeprowadził więc szokujący dziś eksperyment, zakażając ośmioletniego chłopca najpierw krowianką, a potem ospą prawdziwą. Dziecko krowiankę przechorowało bez większych problemów, a na ospę prawdziwą okazało się odporne.

Wydawało się, że to dar z nieba, bo ospa była sprawnym mordercą – średnio umierało 30 proc. chorych (...). Na elewacji wrocławskiego kościoła Marii Magdaleny wciąż wisi epitafium, którym bogaty mieszczanin Luck von Boguslavitz i jego żona Regina upamiętnili 11 swoich dzieci: ośmiu synów i trzy córki. Zmarły na ospę. Epidemia wybuchała we wrześniu 1599 r. i szalała we Wrocławiu do stycznia, zabrała 2 tys. ofiar. (...)

Część krajów zaczęła forsować przymusowe szczepienia. Bawaria zrobiła to w 1807 r., Austria rok później, a w Księstwie Warszawskim obowiązkowe i bezpłatne szczepienia dzieci wprowadzono w 1811 r. (...). Kto nie był zaszczepiony, nie mógł być przyjęty do szkoły, a administracja lokalna pilnowała, żeby wszystkie maluchy do roku otrzymały szczepionkę, również sieroty w przytułkach musiały ją dostać.

Silę szczepionki cywile zobaczyli w 1870 r. podczas wojny francusko – pruskiej. Armia pruska była zaszczepiona (wobec cywili nie stosowano przymusu szczepień). Francuzi nie mieli takiej ochrony. Z milionowej armii francuskiej

zachorowało 125 tys. żołnierzy, z tego 23 tys. umarło. Armia pruska zarejestrowała 8,6 tys. chorych i 500 zgonów. Gdy jeńcy francuscy trafili do Prus, przywlekli ze sobą ospę. W 1871 r. zmarło 60 tys. osób, a rok później 65 tys. W 1874 r. wprowadzono więc przymusowe szczepienia w całej Rzeszy.

Cyt. za: Beata Maciejewska, *Władza każe się szczepić*, Ale Historia, 16 stycznia 2021, s.2-3.

Zadanie	Prawda/fałsz
Katarzyna II jako władczyni związana z ideologią światłego absolutyzmu popierała szczepienia i dawała przykład dworowi oraz poddanym.	prawda
Podczas epidemii dżumy biskup Ambrozjusz sprowokował lud, chowając cudowną ikonę Dziewicy Warszawskiej.	prawda
Na jednym z epitafiów z wrocławskiego kościoła są upamiętnione ofiary dżumy z końca XVII stulecia .	fałsz
Fryderyk August saski w Księstwie Warszawskim wprowadził obowiązkowe szczepienia dzieci na ospę w 1811 r.	prawda
Uczniowie w Księstwie Warszawskim mogli przychodzić do szkoły nawet jeśli nie byli zaszczepieni na ospę.	fałsz
W całej Rzeszy szczepienia na ospę nie były obowiązkowe przed 1874 r. , ale w Bawarii szczepiono już od 1807 r.	prawda
Jeńcy francuscy w Prusach po wojnie 1870 – 1871 negatywnie wpłynęli na historię Prus, rozpowszechniając epidemię ospy.	prawda